

N:o 82.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 13 Maj 1869.

— — — — Andra Kammaren — — —

Riksdagens underdåniga Skrifvelse, i anledning af väckta frågor angående grundskatternas omsättning i penningar, m. m.

(Stats-Utskottets Utlåtande N:ris 68 och 85).

S. A. K.

Vid behandling af E. K. Maj:ts under den 19 sistlidne Februari till Riksdagen aflättna Nådiga Proposition, angående förändring i sättet för räntans och kronotiondens utgörande, har, med hufvudsakligt bifall till hvad E. K. Maj:t behagat i ämnet föreslå, Riksdagen för sin del beslutit, att, med upphälvande af Kongl. Kungörelsen den 11 Maj 1855, angående sättet för grundräntors och kronotiondes utgörande, följande må blifva stadgadt:

1:o. Ränta af hemman och lägenheter, som nu är bestämd i vissa persedlar, att lösas efter markegångspris, så ock den kronotiondespanmål, hvilken nu likaledes efter sådant pris bör lösas, skall, vare sig att nämnda ränta och tionde är Kronan behållen eller för särskilda ändamål indelt och anordnad, omsättas i penningar efter beräkning af medelvärdet emellan 1854—1855 årens medelpris samt 1862 års medelmarkegångspris och med detta värde framgent utgöras, hvarvid kronotionden, der den icke finnes vara för alltid fastställd, skall beräknas till det mått och i de sädeslag, med hvilka den sednast utgått, dock med rättighet för tiondetagare eller tiondegifvare, som härmed icke åtnöjes, att inom 1870 års slut begära tiondesättning i laga ordning.

Vid denna omsättning i penningar af ränta och kronotionde iakttages, att, med undvikande af brutna öretal, hvad som öfverstiger ett halft öre uppföres till ett öre, och det som är under eller till och med ett halft öre uteslutes.

2:o. Indelta och anordnade räntor och tiondeanslag, med undantag af militie-, civil- och ecklesiastikboställens räntor samt af sådana, som äro påförda hemman och lägenheter, af hvilka något besvär i stället utgöres, indragas till Statsverket emot ersättning medelst statsanslag i penningar, som, intilldess annorlunda blifver förordnad eller innehafvare af ränte- och tiondeanslag förklarar sig nöjd med godtgörelse efter det i första punkten omförmälda pris, utgå till belopp, motsvarande de indelta och anordnade räntornas och tiondeanslagens värden efter årligt medelmarkegångspris. Embets- och tjenstemän, hvilka, enligt fullmagter eller konstitutorial, tillträdt indelt lön utan skyldighet att ingå på den genom Kongl. Kungörelsen af den 11 Maj 1855 vidtagna förändring i sättet för grundräntors och kronotiondes utgörande, samt icke sedermera velat densamma sig underkasta, skola, om icke de sjelfve, derom hörde, annat medgifva, af Statsverket tillhandahållas deras indelta löner på lika sätt och vilkor, som de nu ega att desamma af ränte- och tiondegifvare bekomma.

3:o. Godtgörelse för sådana indragna räntor och tiondeanslag, som åtnjutas i och för fullgörande af något besvär eller äro anordnade till presterskapets aflöning eller till kyrkors underhåll, skall utbetalas vid uppbördsstämman i den ort, der hemmanet, hvilket besväret åligger, är beläget, lönen utgår eller kyrkomedlen uppbäras.

Ersättning för andra indragna räntor och tiondeanslag utanordnas från landträneriet i det län, inom hvilket räntan eller tionden utgöres, till *löntagare* med ena hälften inom den 15 Februari och med andra hälften inom den 15 Maj, och till *öfrige innehafvare* af dylika anslag inom sistnämnda dag hvarje år.

4:o. Innehafvare af ränte- och tiondeanslag bibehållas vid hittills åtnjuten ersättning af Statsverket för upphörandet af rättigheten så väl att utfordra nämnda anslag in natura, som att af ränte- och tiondegifvare uppbära forsellön, då lösen med penningar egt rum; och skall följaktligen sådan forsellönersättning, beräknad till 8 öre Rmt kubikfoten för råg eller korn och 6 öre samma mynt kubikfoten för hafre, årligen från landträneriet i länet utanordnas, för att ränte- och tiondetagare tillhandahållas i sammanhang med den godtgörelse, som till följd af ränte- och tiondeanslagens indragning till Statsverket dem tillkommer.

5:o. Der enskildt verks privilegier hindra genomförandet af ifrågavarande omsättning i penningar samt indragning till Statsverket af indelt och anordnad ränta eller kronotionde, skall, i den mån förändringen ej kan ega rum, tillsvidare och intilldess hindret varder lagligen undanröjdt, förblifva vid de stadganden, som i afseende på sådant verks rätt gälla.

6:o. Vid skattläggningar, som ske efter år 1870, skola, jemte iakttagande af föreskriften i Kammar-kollegii Kungörelse den 1 Juni 1855, den åsatta persedel-

räntan och kronotionden omsättas i penningar efter det ofvanföre bestämda medelvärdet emellan 1854—1853 årens medelpris samt 1862 års medelmarkegångspris.

7:o. Hvad som nu är vordet stadgadt, kommer att tillämpas vid utgörandet af 1871 års kronoräntor och tionde, samt derefter framgent, och skall jemväl i allt vara gällande för presternas i jordeboken upptagna utlagor.

8:o. Denna författning inverkar icke på beskaffenheten eller utgörandet af de räntor, som med frälserätt egas, eller af sådan tionde, som åtföljer patronrättighet i vissa församlingar, eller under annan enskild eganderätt innehafvas.

Riksdagen har visserligen velat undvika att med förevarande ärende sammanblanda den särskilda frågan angående reglering af ersättningen för ränte- och tiondeanslag till verk och inrättningar, embets- och tjänstemän m. fl. Att en sådan reglering inom en icke aflägsen framtid dock blir nödvändig, är lätt att förutse, bland annat af det skäl, att de invecklade liqvider, som komma att uppgöras med hvarje indelingshafvare för att utröna den ersättning, honom bör tillkomma för minskad indelning jemte forsellön, måste i längden blifva alltför besvärliga och i sin mån motverka ett bland de förnämsta ändamålen med grundskatternas förvandling i penningar, nemligen administrationens förenkling. Sedan man redan för mer än 50 år sedan frånträdde grundsatsen att bestämma tjänstemännens afföning i spanmål, synes det ock vara oegentligt, att en del tjänstemän skola, utöfver den bestämda lönen, som ju alltid kan lämpas i skäligt förhållande till tjänstens vigt och beskaffenhet, uppbära för mistade ränte- och tiondeanslag en ersättning, motsvarande skillnaden emellan statspriset, eller det belopp, hvartill indelningen är i afföningsstaten beräknad, samt det tioåriga medelmarkegångspriset jemte stadgad forsellön, ja att några få tjänstemän, qvarstående vid den rätt deras fullmagter dem förläna, till och med kunna nödga Staten att in natura leverera den indelta spanmålen och låta forsla densamma inom föreskrifvet afstånd. Då afsigten nu icke är att verkställa någon reglering af dessa förhållanden, erfordras derom icke för närvarande någon närmare utredning; men de olägenheter och hinder, som för en sådan reglering nu möta, bestående, hvad tjänstemännen angår, uti de för en del af dem utfärdade fullmagter, hvari förbehåll om skyldighet att underkasta sig blifvande löne reglering ej influtit, hafva ådagalagt nödvändigheten deraf, att dylika hinder hädanefter icke vidare uppställas. I sådant systemål och på det Statsverket ej må betungas med dylika oegentliga ersättningar till embets- och tjänstemän, som hädanefter tillsättas, men fall möjligen kunna uppstå, der tillämpningen af en allmän föreskrift i sådant hänseende skulle medföra löneförminskning till större belopp, än som må anses lämpligt, får Riksdagen underdånigst anhålla, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreskrifva,

att de embets- och tjenstemän, hvilka hädanefter utnämnas till sådana befattningar, med hvilkas innehafvande hittills åtföljt förmånen att uppbära ränte- eller tiondeanslag efter medelmarkegångspris jemte forsellönersättning, icke må berättigas till någon sådan förmån utöfver den lön, som för befattningen blifvit i stat bestämd; dock att denna föreskrift ej tillämpas i afseende å sådana befattningar, för hvilka Eders Kongl. Maj:t finner undantag i berörda hänseende skäligen böra ega rum.

I sammanhang med förevarande ärende har Riksdagen till behandling förehått en hos Riksdagen gjord framställning, angående upphörande af all spanmålsrörelse för Statsverkets räkning samt om indragning af den till magasinsstaten nu utgående aflöning och om försäljning eller annat förmånligt disponerande af Kronans till magasin använda hus och byggnader m. m., hvilken framställning förefallit Riksdagen onekligen vara förtjent af uppmärksamhet. Af grundskatternas förvandling i penningar synes nemligen blifva en följd, att magasinsväsendet för Statens räkning må kunna i det närmaste upphöra, enär arrendespanmålen, jemlikt Kammar-kollegii och Statskontorets Kungörelse den 29 Juni 1855, numera i allmänhet löses med penningar, och en sådan åtgärd lätt kunde åvägabringas i afseende å hästvakansspanmålen, om hvars utgörande nu gällande kontrakt snart tilländagå. Vidare torde kunna ifrågasättas lämpligheten deraf, att Statsverket, på sätt hittills egt rum, tager befattning med tillhandahållande af spanmål och bröd in natura åt vissa korpser, då dessa utan olägenhet sjelfva torde kunna draga försorg om anskaffande af dessa, liksom andra förnödenheter, och för tillhandahållande af spanmål åt de särdeles få tjenstemän, som ännu kunna vara berättigade till erhållande af sådan in natura, lär väl upplag af spanmål ej vara erforderligt, då de ringa kvantiteterna vid förefallande behof lätt kunna upphandlas och till löntagaren, eller åt den han anvisar spanmålen, direkte levereras. Med hänsyn härtill och då Riksdagen icke är i tillfälle att åt frågan bereda all den utredning, som för dess fullständiga bedömande erfordras, får Riksdagen underdånigst anhålla, det Eders Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, om och på hvad sätt den magasins- och spanmåls-, samt brödbakningsrörelse, som hittills för Statsverkets räkning bedrifvits, må kunna upphöra och aflöningen till de dervid anställde personer indragas, eller å indragningsstat öfverflyttas, samt de dertill använda byggnader försäljas eller på annat sätt för Statens räkning disponeras, samt att Eders Kongl. Maj:t derefter behagade till Riksdagen i ämnet aflåta Nådig Proposition.

Riksdagen framhärdar etc.

Stockholm den 13 Maj 1869.